53e jaar — Nr 96. Zaterdag, 11 Augustus 1906.

Men schrijft in te Tongeren bij V. COLLÉE, uitgever en eigenaar van dit blad.

De *POSTRIJDER* verschijnt 's dinsdags, 's donderdags en 's zaterdags.

Alle toezendingen van brieven, geld of aankondigingen moeten *franco* gedaan worden aan den uitgever, **Groote Markt, te Tongeren.**

DE POSTRIJDER
DER PROVINCIE LIMBURG.

Abonnement :

Drie maal per week : 6 fr. per jaar.
Twee » » 5 »
Een » » 4 »

Een blad afzonderlijk 10 centiemen,

De abonnementen zijn vooraf betaalbaar.

Aankondigingen : 15 centiemen per drukregel.

Reclamen, vonnissen en andere artikels vooraan of binnen in het blad 1 frank den drukregel.

TONGEREN, DEN 11 AUGUSTUS

VAN ALLES WAT.

Onze tegenstrevers hebben ons bijna doot geraasd over dit onderwijsstelsel, dat zij verplichtend onderwijs noemen, en dat anderen, met meer recht, schooldwang heeten. Volgens de liberalen zou dit het eenige, onovertreffbaar middel zijn, om tot de algemeene geleerdheid van 't volk te geraken. Ziet eens naar Duitschland, zeggen ze. Ehwel ja, ziet eens naar Duitschland, dit land waar de dwangmiddelen veel gunstiger worden onthaald dan bij ons, en ziet eens den uitslag van hunnen leerplicht. In het garnizoen van Breslau waren er 174 nieuw ingelijfde soldaten, en daaronder waren er maar 82 die geheel hun A B C, die hunne letters kenden. Bij ons spreekt men van 11 ten honderd ongeletterden : ziet dan eens hoe hoog wij daarboven staan. 't Is niet het stelsel van dwang en tyrannie gelijk onze tegenstrevers begeeren, maar de vrijheid om overal scholen te openen, gelijk de catholieken doen, die de beste uitslagen levert.

Men moet zorgen dat de kinderen eene goede school vinden, niet ver van huis, — scholen oprichten en onderhouden, die in de goesting vallen van de bevolking ; waar de ouders belang in stellen, waar de kinderen gaarne naar toe gaan, — en scholen bouwen in al de volkrijke wijken, opdat de kinderen er gemakkelijk kunnen heengaan en er niet vermoeid aankomen : dat is het ware stelsel.

Dit middel gebruiken de catholieken nu reeds zoolang, en daaraan is het te wijten dat wij sinds dien tijd zoo oneindig veel vooruitgingen op het gebied van volksgeleerdheid.

Onze tegenstrevers, met hun fameuze schooldwang, zouden ons willen stuiten in die heilzame werking, en dat zou ten nadeelen van de geleerdheid des volks gebeuren ; maar wij laten ons niet dwingen.

* * *

Gedurende de wreede omwenteling, die losbrak op het einde der voorlaatste eeuw, en overal kerken sloot en priesters om het leven bracht of wel verbande, ging op zekeren zondag namiddag de klok aan het luiden eener nederige dorpskerk. Er was ongetwijfeld eene godsdienstige plechtigheid op handen.

't Verwonderde de gendarmen, die daar juist voorbij gereden waren, want na langdurige opzoekingen waren ze tot de overtuiging gekomen dat zich geen enkel priester verborgen hield. Aanstonds keerden ze dan op hunne passen terug, om den dienaar Gods, als overtreder van de wet der revolutie, aan te houden en hem zijnen tegenstand duur te doen betalen.

Hoe groeide echter hunne verwondering niet aan, bij hunne aankomst op het kerkhof ! gansch de plaats was met knielende volk overdekt, doch de kerkdeur gesloten.

« Wat doet gij hier ? » vroeg de bevelhebber der gendarmen aan een grijsaard, die tegen het inganghek geleund stond.

— Wat we hier doen, Mijnheer ? Wel het lof bijwonen.

— Is dan een priester stout genoeg om hier lof te doen ?

— Wees gerust, Mijnheer : hier bevindt zich geen priester. Doch toen onze brave pastor eenige maanden geleden ons verlaten moest, beloofde hij dat, gelijk waar hij zich bevond, hij zondags op de gewone uren zijner dienst zou blijven verrichten. 't Is thans het uur van ons lof, en gelijk hij op zijnen post zich bevindt, zoo bevinden we ons op den onzen.

De gendarm schoot in een lach. « Hoe dwaas toch, spotte hij, zich in te beelden dat men op zulk een afstand den dienst bijwonen kan ! »

— Mijnheer, luidde het antwoord van den ouderling, voor 't gebed bestaat geen te groote afstand : het moet altijd den weg afleggen van de aarde naar den hemel. »

* * *

Naast de werklieden, die onbezorgd voor den dag van morgen, al hunne winst wekelijks verdrinken, komt een menigte werklieden aan die den gunstigen tijd waarnemen om iets te sparen en weg te leggen.

Het totaal spaargeld in de spaarkas op 31 December 1905 bedraagt de kolossale som van één miljard, 163 miljoen frank !

Gedurende het jaar 1905 werden 226 073 nieuwe spaarboekjes geleverd.

De spaarboekjes trekken 3 t. h. intrest tot aan 2000 frank ; eens dat het bedrag van het spaarboekje 2000 frank te boven gaat, alsdan wordt de intrest op de gestorte som verminderd op 2 t. h., zoodat een boekje van 3000 fr. enkel 60 fr, intrest oplevert, juist evenveel als een boekje met 2000 fr. spaargeld. Daarom trachten de spaarders de weerde van hunne spaarboekjes beneden de 2000 fr. te houden, ten einde in de spaarkas altijd 3 t. h. van hun geld trekken. Het beste middel daartoe is een spaarboekje te nemen op den naam der vrouw, op ieder der meerderjarige kinderen, ook zelf op ieder der schoolkinderen, ofwel renteboekjes te koopen.

De wet van 10 Februari 1900 geeft aan de getrouwde vrouwen het recht een spaarboekje op hunnen eigen naam in te schrijven, zonder de tusschenkomst van hunnen echtgenoot.

Onder die 226,073 spaarboekjes waren er 106,650 boekjes afgeleverd aan vrouwen.

Weg met de Godsdienst.

Die kreet hebt ge reeds dikwijls gehoord ; duizende monden herhalen hem, en als een dreigende oorlogskreet weerklinkt hij overal ! Denkt niet dat hij iets nieuws is : neen, sinds honderde jaren dierf de ondankbare mensch zijnen Schepper verstooten, en door eene onbegrijpelijke verblindheid zijn eenig ongeluk bewerken.

Hoe diep beklaagt men die verdwaalden niet ! Immers een mensch zonder godsdienst is voorwaar het ongelukkigste schepsel dat bestaat : hij is een opstandeling, een ondankbare, een onvoorzichtige en zijn eigen vijand.

— Maar ge gaat toch geen sermoen beginnen zeker ? Daar houd ik in 't geheel niet van.

Wees niet bevreesd ; ik richt me hier alleenlijk tot uw gezond verstand ; 't is 'n kwestie van 't allergrootste belang : luister dus eenige oogenblikken.

— God is onze opperste meester. Hij heeft ons geschapen, zonder Hem zijn we niets ; bijgevolg behooren we Hem toe, gelijk het werk aan den werkman behoort ; hij die werkt heeft recht op de vruchten van zijn arbeid : en vermits wij van God geschapen zijn, behooren wij Hem toe : willen wij als redelijke schepselen erkennen dat wij Hem toebehooren, wat moeten wij doen ? Hem gehoorzamen, zijne wetten onderhouden en Hem de hulde bieden van onzen eerbied en onze liefde. Hij die zich aan de wettige overheid dezer aarde niet onderwerpt wordt als 'n opstandeling behandeld ; het kind dat aan zijn vader niet wil gehoorzamen, wordt gestraft. En de mensch die veel meer van God afhangt als het kind van zijnen vader, zou hij zich vrijwillig en ongestoord aan zijne wetten mogen ontrekken ? Neen ! groot is de misdaad van hem die leeft als ware er geen God ; hij is in opstand met zijnen Schepper, Heer en Meester.

Daarenboven is hij een ondankbare ; het kind dat zijnen vader misprijst wordt met schande en verrachting beladen. En de beste aller Vaders, God, zou men mogen misprijzen ? Als ge kind waart hebt ge zoo dikwijls gezegd : « Onze vader die in den hemelen zijt » — Nu hebt ge dat kort gebed misschien vergeten : niettemin blijft God uwen vader ; van Hem hebt ge alles wat ge zijt : alles, hoort ge wel ? Uw lichaam, uwe ziel, uw vrijen wil, uw dagelijksch brood : Zijne voorzienigheid waakt gestatig over u, en gij, ge vergeet dit alles ! Wie heeft uwe ziel vrijgekocht van den eeuwige dood en het eeuwige rijk des Hemels voorbereid ? Is het de Zoon Gods niet die uit liefde voor u zulke schrikkelijke martelingen geleden heeft ! Overdrijf ik dus als ik beweer dat leven zonder God, de grootste ondankbaarheid is die men uitdenken kan ?

Meer nog : hij die van geenen godsdienst hooren wil is een groote onvoorzichtige en zijn eigen vijand. Als ge u door uwe eigene fout aan een groot gevaar blootstelt, zijt ge een onvoorzichtige ; loopt ge een onherstelbaar verlies te gemoet, dan zijt ge uw ergste vijand. Nu ge weet het zoowel als ik ; men sprak u vroeger van de tien gebodan Gods, de geboden der H. Kerk ; op de strengste straffen verplicht God ons deze na te leven : leven zonder godsdienst is zich in 't gevaar stellen aldus te sterven : zulk leven, zulk einde !

Zoo sterven is zich gansch vrijwillig in de hel storten, voor eeuwig zich ongelukkig maken ! Is dit geene uitzinnigheid en wel de grootste die men kan uitdenken ?

— Ja als dit alles maar waar is !

— Ach ! ge twijfelt er aan : maar mijn goede vriend, God blijft altijd de meester van alles wat Hem toehehoort, niettegenstaande de ondankbaarheid en de boosheden zijner schepselen.

Hij beveelt en 't is opdat wij zouden gehoorzamen.... Hij heeft onuitsprekelijk veel geduld ; Hij wacht, Hij straft hier op aarde, Hij geeselt, Hij doet den worm der conscientie knagen. Men blijft doof, men spot, men lacht, en toch blijft Hij den Meester. Hij wacht want hij heeft de gansche eeuwigheid voor zich.... Hem ontsnappen kunnen wij niet.

Als ik nog jong was hoorde ik mijne brave moeder dikwijls zeggen : Mijn zoon, vrees God al de dagen van uw leven : want het is schrikkelijk als zondaar te vallen in de handen van den levenden God !

Die woorden van mijne moeder heb ik nooit vergeten ; ik wend ze tot u en vraag u eens wel te peinzen op alles wat ik u zegde.

KANTON LOON.

MAATSCHAPPIJ « **de Loonsche Haard** »
VOOR HET BOUWEN VAN WERKMANSWONINGEN.

BEKNOPT VERSLAG.
der Algemeene Vergadering van 6 Aug. 1906.

Maandag laatsleden, ten 4 uren, in het lokaal van den Katholieken Kring, heeft deze zoo bloeiende maatschappij hare jaarlijksche algemeene vergadering gehouden.

Aan het bureel zetelden : De eerw. heer Deken Feumans, voorzitter ; MM. C. Desmaisières, volksvertegenwoordiger ; Graaf Adolphe de Borchgrave d'Altena en Florent Deploige, provincieraadsleden ; Antoine Deré en Alfred Neven, bestuurleden ; alsook de heeren commissarissen Fouarge, Lathuy en Romsée. De heer ridder de Borman verontschuldigt zich.

De vergadering is bijgewoond door een groot getal actionnarissen.

De Eerw. Heer Voorzitter opent de zitting en het proces-verbaal der laatste algemeene vergadering wordt goedgekeurd. — Mr Florent Deploige geeft alsdan verslag over de werkzaamheden gedurende het jaar 1905, zijnde het 10de dienstjaar. Hij doet den aanhoudenden en schitterenden vooruitgang der maatschappij uitschijnen, zoo dat « de Loonsche Haard » altijd de machtigste maatschappij van dien aard blijft van gansch de provincie Limburg.— Gedurende het jaar 1905, werden 27 leeningen toegestaan voor de som van 28.430 franken ; waarvan 20 met verzekering op het leven, voor de som van 22.730 franken en 7 zonder verzekering op het leven voor de som van 5,400 franken.

Sedert den dag der eerste leening in 1896 tot 1ste Januari 1905, werden er gedurende die negen eerste dienstjaren 326 aanvragen toegestaan voor de som van 313.135 franken. Daarbij voegende de 27 leeningen gedaan in 1905, dan bereikt de maatschappij, gedurende de tien eerste jaren van haar bestaan, 353 leeningen voor een geleend kapitaal van 341.265 franken.

De toestand voor 1906 toont zich onder de beste voorteekens : Van af 1ste Januari 1906 tot heden 6 Augustus, heeft de bestuurraad reeds 21 leeningen toegestaan voor de som van 34.800 franken ; waarvan 13 met verzekering en 8 zonder levensverzekering.

Zoodat sedert haren oorsprong — te weten op 10 1/2 jaren, het getal leeningen geklommen is tot 374, beloopende de totale som van 376,065 franken. Deze uitslag belooft ons tijdens de algemeene vergadering van toekomend jaar de 400ste leening te bereiken.

De toestand der kas is in evenredigheid met den voorspoed der maatschappij : onze winsten beliepen gedurende het jaar, 1974 franken 72 c^t zoodat wij op 1ste Januari 1906 eenen inkas hadden op het reserve fonds van 13.957 franken 48 c^n.

M. Deploige bestatigt dat de 7 bestuurleden gekozen den 3 September 1895 nog altijd op hunnen post zijn en tevens gedurig werken voor het lot en den voorspoed van den werkman.

(Handgeklap.)

De Heer Secretaris eindigt zijn verslag met eenen warmen oproep tot alle mannen van orde om samen te werken tot de verbetering van het lot der werkende klas, om alzoo het Kanton Loon van het noodlottig socialismus te bevrijden.

Dit verslag wordt langdurig toegejuicht.

De Heer Voorzitter bedankt M. Deploige wegens zijn verslag en stelt voor dit te doen drukken om aan al de leden uitgedeeld te worden. *(Handgeklap).*

Daarna worden de rekeningen en bilan, voorgesteld door den bestuurraad, aangenomen door de Heeren commissarissen en goedgekeurd door de algemeene vergadering.

De mandaten als bestuurleden, van de Heeren Feumans en Desmaisières en, als commissaris, van den heer Fouarge, worden eenparig en met algemeen handgeklap hernieuwd.

M. Desmaisières bedankt in hunnen naam.

Na eene zeer aantrekkelijke bespreking, aan dewelke deelnamen de Heeren Feumans, Desmaisières, graaf de Borchgrave d'Altena, Conne, Meuwissen, Romsée en Deploige, drukt de vergadering aan den bestuurraad den wensch uit geene leeningen toe te staan aan de ontleenders die zouden eene herberg willen openen ; en van, enkel in bijzondere omstandigheden, eene leening toe te staan aan degenen die reeds vroeger een herbergspatent betaalden.

Daarna eindigde deze belangrijke vergadering door de uitdeeling aan de actionnarissen van hun winstaandeel van 3 0/0.

Hasselt. — INHULDIGING VAN HET PRAALGRAF VAN PATER VALENTINUS. — Als over twee jaren de Z. E. Pater Valentinus, van 't orde der Minderbroeders overleed, ging er een rouwkreet op, niet alleen in Limburg, maar door gansch het land en die kreet werd door dag- en weekbladen maanden lang herhaald.

Pater Valentinus stierf en Hasselt treurde. De christen bevolking liep als eene processie naar de Paterskerk, waar in het portaal het lijk werd tentoongesteld.

Menigeen vroeg zich toen af of er nog meer zou gedaan worden, om een dankbare hulde te brengen aan den beminden menschenvriend. En zie... lijsten gingen rond... iedereen droeg 't zijne bij... geen arme die niet een penning spaarde en de opbrengst dier lijsten moest dienen tot het oprichten van een praalgraf op de plaats waar 't stoffelijk overblijfsel rust van den alom geëerbiedigden en heiligen man.

En dit praalgraf — een nieuw meesterstuk van onzen stadsgenoot Gussé — werd woensdag onthuld.

Niet alleen Hasselaren, maar vreemde lieden van vlaamsch en Waalsch België verdrongen zich woensdag morgend, om half tien, in de kerk der Minderbroeders, om den plechtigen lijkdienst bij te wonen, gezongen door den E. H. Kannunik Rachels, pastoor-deken te Hasselt, en uitgevoerd, in echt Gregoriaanschen zang, volgens het Motu Proprio van Pius X, door de scholen van het studiehuis der Minderbroeders, te St-Truiden.

Tusschen de aanwezigen op 't koor bemerkten wij : de heeren baron de Pitteurs-Hiegaerts, gouverneur der provincie ; H. Roelants, provinciaal griffier, benevens verschidene gouwraadsleden ; de heeren Portmans, burgemeester, Anten en de Corswarem, schepenen, met de heeren leden van den gemeenteraad.

Was verder nog aanwezig de heer Roelants, afdeelingsoverste op 't provinciaal bestuur met de h.h. leden van 't bestuur der godshuizen.

Tusschen de aanwezige priesters ten getalle ongeveer van 150, bemerkten wij den gemijterden abt van Westerloo, den kanunnik Noelmans, bestierder van 't college St-Joze^f, al de dekens der provincie en zelfs der provincie Luik. De kloosterorders Jesuiten, Redemptoristen, Conventueelen, broeders van Liefde, enz., waren vertegenwoordigd door afvaardigingen.

De kerk en verder een gedeelte der aanpalende straten, waren opgepropt met volk.

In den dienst was Mgr Keesen redenaar. De geachte Senator koos als tekst : Deus dedit illo scientiam sanctorum, — God gaf hem de wijsheid der heiligen.

De gewijde spreker legde nit de levensgeschiedenis van 't Heilig Paterken, hoe Valentinus in zijnen innigen omgang met God dat licht putte 't welk hem zoo klaar deed lezen in 't hart der menschen, en hoe daaruit zelve die groote genegenheid voortsproot welke elkeen den heiligen man toedroeg.

Door feiten uit eigen leven en omgang met pater Valentinus, staalde spreker elk zijner gezegden.

Na die kerkelijke plechtigheid verliet het volk de kerk en schaarde zich stoetsgewijs.

Voorop stapte het St-Jozefscollege met vlag en harmonie; dan volgden congregraties en broederschappen met wapperende vaandels en eereteekens ; verder de geestelijkheid, de overheid, het muziek der koninklijke maatschappij St-Cecilia, en daarna een drom Hasselaren en vreemdelingen, zoo talrijk dat men zelden in Hasselt grooter schaar bijeen zag.

Het kerkhof, hoe groot ook, was te klein.

De Z. E. H. Jos. Geurts, priester leeraar in 't St-Jozefscollege, nam het woord en las eene « Hulde van 't hart aan Valentinus » een heilzang zoo zielroerend dat menigeen weende.

De gunstig gekende dichter overtrof zich zelf. Wij halen slechts eenige verzen aan :

Levend in het bronzen kunstwerk
Zegenend door uw bronzen hand
Sprekend door uw bronzen lippen
Richt Ge uw oog naar 't Kempenland.

En ge ziet daar zwarte zuilen
Smokend rijzen uit de hei
En uw blikken smeeken bijstand
Voor de nieuwe burgerij.

Vervolgens nam de heer ridder de Corswarem het woord, legde 't leven van pater Valentinus uit en eindigde met een warmen smeekroep, opdat pater Valentinus zijn geliefd Limburg zou beschermen.

Dan te midden van 't muziek ontdeed men het praalgraf van zijn ombu'sel.

Eene langwerpige grafzuil in blauwen arduin, omringd door kolonnetjes met ijzeren kettingen verbonden. Boven den grafzuil een vierkanten voetstuk met eene gothische nis, en in 't midden dier nis het bronzen beeld van pater Valentinus in verheven beeldwerk. 't Heilig Paterken houdt de hand uitgestrekt ter absolutie, terwijl O. L. V. Virga Jesse minzaam op hem neerblikt. Daaronder 't geliefkoosd schietgebed des Paters : « Ave Maria ». Dan : Aan Pater Valentinus, enz.

Dit praalgraf is een nieuw meesterstuk van onzen stadsgenoot Gussé.

De Z. E. Pater Marcus de Vos, provinciaal der Minderbroeders, nam nu het woord om allen te bedanken : overheden, geestelijken, maatschappijen en deelnemers.

De dankbaarheid, zegde hij, was de kenmerkdeugd van Pater Valentinus, ook zal hij u allen, Hasselaren en vreemden, zijne erkentelijkheid van in den hemel betoonen.

BIJ HET PRAALGRAF
VAN
PATER VALENTINUS.

Hij, die zijn goed en bloed in edel streven
Op 't krijgersveld tot eeuwig offer biedt,
Is groot. Zijn naam, als hij der aarde ontvliedt,
Wordt in het boek der volkeren geschreven.

Doch grooter nog is hij, die gansch een leven
De wondenheeler, zielenkneder biet,
Zich zelf verwon en aardschen roem verstiet.
Zijn naam, zijn beeld dient in het goud gedreven.

Zoo waart ge groot, o monnik onvolprezen !
Een kunstnaarsband in Hasselt's doodentuin
Vereeuwigt thans uw deugd in hecht arduin ;

En weer is ons uw minzaam beeld verrezen.
Doch leeft uw wezen in het tijdel brons,
Nog dieper leeft ge in 't hart van elk van ons.

J. GEURTS pr.

HULDE AAN P. VALENTINUS.

(Sonnet.)

Hoe zedig waart Ge en wereldschuw,
Mijn Valentinus, in uw monnikskleven !
Gij haatte roem ; — dat haten was bij U
Een heldendeugd in merg en been geweven.

En daar verrijst uit steen en brons verheven
Een eerezuil, Uw deugd tot lof ! Och ! gruw
Niet in Uw graf ! Uw ootmoed is gebleven :
Een logge steen beschut ze veilger nu.

O slaap gerust bij onze lieve dooden ;
Zij slapen zachter onder hunne zoden
Naast U, in 't dubbel thans gewijde land.

O slaap !... doch neen, Gij stierft niet, neen Gij [leeft !
Ik hoor 't Absolvo en ik zie Uw hand,
Die na den dood nog zegent en vergeeft.

J. GEURTS pr.

Op muziek gezet door den heer Th. Hauwir.

Stads- & Provincienieuws.

Paardenmarkt te Tongeren, DONDERDAG 13 SEPTEMBER.

Op de Markt van Tongeren van donderdag waren te koop gesteld, 233 koeien en kalveren, 107 vette varkens en 1643 magere varkens, schapen 0, paarden 253.

PLECHTIGE PRIJSUITDEELING
aan de leerlingen van het College van O. L. Vr. te Tongeren.

Verleden donderdag was het feest in het College van O. L. V. De plechtige prijsuitdeeling had er plaats in de groote feestzaal, onder voorzitterschap van Mgr Monchamp, Huisprelaat van Zijne Heiligheid, Vicaris-Generaal van Zijne Doorluchtige Hoogwaardigheid den Bisschop van Luik.

De geestelijkheid van Tongeren en omstreken, alsook het puik onzer bevolking, woonden deze plechtigheid bij. Zij hadden er aan gehouden, in deze omstandigheid, eene schitterende hulde te brengen aan de zelfopoffering van M. den Abt Lemmens, bestierder van dit uitmuntend onderwijsgesticht, alsook aan zijne uitstekende medehelpers.

Eens te meer hebben wij den bloeienden toestand van het College bestatigd, zoowel door het steeds aangroeiend getal der leerlingen als door den uitmuntenden geest die er heerscht.

Het programma was zeer wel opgesteld. Onze jeugdige tooneelliefhebbers hebben hunne taak in volmaaktheid vervuld in het Fransch drama *L'Angelus*. Ook werden zij op geestdriftig handgeklap onthaald.

Het kindertooneel *De Markt*, alsook de *Invitation à la Valse*, voor piano, werden insgelijks zeer wel uitgevoerd.

Vooraleer er tot de uitreiking der prijzen overgegaan werd, nam Mgr Monchamp het woord. In verheven bewoordingen bracht hij hulde aan de behendigheid en aan de zelfopoffering van den bestierder en van gansch het personeel van het onderwijsgesticht.

Deze schitterende aanspraak deed den grootsten indruk op de aanhoorders en werd geestdriftig toegejuicht.

Ter wille eener vrouw

3de VERVOLG.

Die redenen kwamen mij voor, begrijpelijk genoeg te zijn, bijaldien het de ware redenen waren. Ik aarzelde echter eenige oogenblikken vóór ik antwoordde.

— Het schijnt misschien dwaas, sprak ik eindelijk, dat ik u, eerlijk gezegd, na al hetgeen ge mij meegedeeld hebt, niet helpen kan, want feitelijk weet ik evenveel als gij.

— Doch, ge zult mij toch wel iets kunnen zeggen, dat voor mij van beteekenis is, sprak hij op zenuwachtigen toon.

Er was één punt in zijn verhaal dat mij bijzonder getroffen had, namelijk die aanduiding van den brief door den jongen Blake aan Vargenal geschreven, den brief, waarin hij had gevraagd hem die twintigduizend pond te willen zenden. Ik wist namelijk dat die brief niet was geschreven te Chicago, doch te San Francisco. Waarom had hij mij dan te dien opzichte misleid ? Had hij dit met opzet gedaan, of was het eene vergissing ? Het was wel niet aan te nemen dat de brief geschreven zou zijn te Chicago en gepost te San Francisco, doch hoe het zij, gelijk ik daar even zegde, dit gedeelte van zijn verhaal kwam mij verdacht voor. Ik besloot hem hierover te ondervragen, om dan te zien wat hij zou antwoorden.

— « Gij doelt op een brief, waarin Blake vroeg hem het geld te willen zenden, zegde ik, hem strak in het gelaat ziende. Misschien boezemt het u belang in, te vernemen dat ik dien brief gelezen heb.

Tot mijn vreugde betrok zijn gelaat, doch dadelijk herstelde hij zich.

— Daar ben ik blijde om, antwoordde hij lluks, want daardoor zijt ge in staat de juistheid mijner mededeelingen na te gaan en zult ge meer geneigd zijn mij te gelooven.

— Alles goed en wel, hernam ik, doch er was eene kleine onnauwkeurigheid in uw verhaal.

— O, ik begrijp wat ge meent, viel hij in, ik herinner mij nu dat ik mij vergiste. Toen hij om dat geld vroeg, bevonden wij ons niet te Chicago, doch te San Francisco, evenwel erkende hij de goede ontvangst uit New-York.

— Dat is waar, sprak ik, en het eenige wat ik nu kan vertellen, is dat ik, sedert ik dien brief gezien heb, niets meer van hem heb vernomen. Ik weet niet of hij levend of dood is.

— Zijt ge daar zeker van ? vroeg hij, terwijl blijkbaar teleurstelling op zijn gelaat zichtbaar was.

— Indien dat niet het geval was, zou ik het niet zeggen, antwoordde ik eenigszins scherp

— Vergeef mij dat ik die vraag deed, zegde hij, op eenigszins deemoedigen toon, ik twijfel niet aan de juistheid uwer woorden, mijnheer Brudenell, maar ik wensch er zeker van te zijn dat gij, sedert hij in dien brief aan mijnheer Vargenal de goede ontvangst van het geld erkende, niets van hem, noch over hem, vernomen hebt.

— Dat was het wat ik zegde, antwoordde ik, sedert hij dien brief afzond aan mijnheer Vargenal waarin hij meldde, de twintig duizend pond te hebben ontvangen, heb ik niets meer van hem gehoord. Thans weet ge alles wat ik u te zeggen heb.

Mulhausen stond op en stak mij de hand toe.

— Dan blijft mij alleen over u goeden avond te wenschen, zegde hij, ik heb reeds te veel van uwen tijd in beslag genomen en wat uwen persoon betreft, schijn ik mijne lange reis voor niets te hebben gedaan.

Hij nam zijn zwaren pelsrak van den stoel en trok dien kalm aan. Toen ik hem dat zag doen, bemerkte ik eerst goed welk een reusachtig mensch hij was. Hij was veel langer dan zes voet zes duim en moest voorzeker vier-en-vijftig duim borstwijdte hebben. Het was letterlijk een reus en op dat oogenblik een bedrukte reus.

Hoe het kwam, weet ik niet, doch in die stonden had ik medelijden met den man die blijkbaar diep ter neer geslagen was door de teleurstelling, die ik hem had moeten bereiden. En toch kon ik aan den anderen kant het vermoeden niet weren, dat hij mij, hoe waar zijn verhaal ook schijnen mocht, feitelijk bedrogen had. Toen hij zijn frak had aangetrokken, ging hij naar de deur. Daar gekomen, greep hij besluiteloos den knop, toch keerde hij zich om en kwam langzaam tot mij terug.

— Dat is waar ook, zegde hij, mij dunkt, ik herinner mij dat Blake mij heeft verteld dat hij eene zuster had in Engeland.

— Dat is zoo, antwoordde ik kortaf.

— Misschien dat zij mij dan zal kunnen helpen. Zoudt gij mij haar adres niet willen geven ?

— Ik mag er niet aan denken dat te doen, antwoordde ik haastig, gij zult zelf begrijpen, dat zoo iets onmogelijk voor mij is.

Weer keerde thans op zijn gelaat die kwaadaardige, leelijke uitdrukking terug, die ik er straks op gemerkt had. Een oogenblik, doch ook maar een klein oogenblik, scheen de man mij recht gevaarlijk. Maar opnieuw verdween die uitdrukking even spoedig als zij zich vertoond had en stond weer de beleefde, glimlachende Mulhausen voor mij.

— Het spijt mij zeer dat gij mij niet van dienst kunt zijn, sprak hij, doch aangezien ik u daartoe natuurlijk niet kan noodzaken, wensch ik u nogmaals goeden avond. Ik ben bang dat ik, nieuwsgierig als ik was een en ander omtrent mijn vriend te hooren, te veel van uwen tijd heb gevorderd.

— Dat is zoo erg niet, zegde ik, het spijt mij dat ik u niet heb kunnen helpen. Goeden avond.

Ik opende de deur voor hem, doch hij bleef op den dorpel staan.

— Laat eens zien, zegde hij, hoe kom ik nu op straat ? Moet ik beneden gekomen, rechts of links afslaan ?

— Eerst links en dan rechts, zegde ik, en dan het plein over. Maar ik wil u den weg wijzen.

— Ge zijt heel beleefd, sprak hij deftig, ik veroorzaak u veel last.

Ik nam mijn hoed en ging hem voor den trap af, want ik verbeeldde mij dat ik, als ik hem zelf het huis niet uit zag gaan, nooit van hem af zou komen. Hij volgde mij tot wij het plein bereikten, toen kwam hij naast mij stappen en wij gingen de poort door tot wij aan het strand kwamen.

— Goeden avond, M. Brudenell, zegde hij, toen wij op het gaanpad stonden, als het nog noodig is u eens te spreken, zoudt ge er dan iets tegen hebben mij te ontvangen.

— Volstrekt niet, antwoordde ik, maar ik moet u zeggen dat ik u niet meer zal kunnen meedeelen dan hetgeen ik u dezen avond verteld heb.

— Er is niets van te zeggen wat ge nog voor mij kunt doen, merkte hij op en liep naar het midden der straat, waar hij een gerekt gelluit liet hooren dat van den anderen kant der straat beantwoord werd. Wat later zag ik een donkere gedaante de straat over steken en naar hem loopen. Mulhausen had echter niet op zijn vriend gewacht, doch had zich reeds omgekeerd en liep langs het gaanpad in de richting van Charing Cross, terwijl de aapachtige figuur eenige schreden achter hem kwam. Toen zij uit mijn oog waren verdwenen, keerde ik naar mijne kamers terug om het zonderlinge onderhoud van daar even te overdenken.

De feiten waren dus de volgende : Godfrey Blake, een jonge man met wilde haren, pas aan de strenge teugels van den ouden Vargenal ontkomen, en bezitter van een fortuin zoo groot, dat hij eigenlijk niet wist wat hij er mee zou beginnen, was in kennis gekomen met een man, die eenvoudig mijnspeculant was. Deze man had een zeker overwicht over hem gekregen en had hem weten om te klappen om deel te nemen in eene mijnspeculatie in Zuid-Amerika, onder voorwaarde dat hij twintig duizend pond zou inbrengen.

Blake was te gretig op dit aanbod ingegaan ; samen hadden zij hunne eigendommen bezocht ; daar eenige maanden gewerkt ; toen hadden zij twist gekregen om eene reden, die een geheel andere moest zijn dan Mulhausen mij had willen wijs maken ; sedert dien zijn zij van elkander gegaan en er is niets meer van Blake gehoord.

Ongeveer vier jaar later bezoekt zijn vennoot Engeland teneinde te vernemen waar zijn vennoot gebleven is. Wat zal hij nu doen, nu hij dienaangaande niets heeft vernomen ? Ik dacht aan Mildred Blake en haar eenig verlangen, iets van haar broeder te vernemen. Tegenover haar beeld plaatste ik een ander, dat van Mulhausen, die als een bloedhond hetzelfde spoor zocht. Ik had der zuster beloofd dat ik zou doen wat ik kon en ik had den vriend met ledige handen weggezonden.

Dien nacht werd mijn slaap gestoord door akelige droomen. Ik droomde dat ik de wereld rond ging om Godfrey Blake te zoeken, met Mulhausen altijd op mijn hielen, die wilde weten waarom ik kwaad bleef denken van hun schurkachtigen bestuurder Campoda.

III.

Den dag daarop had ik half en half gedacht dat Mulhausen weer bij mij zou komen, doch hoewel mijne zaken mij dwongen, het grootste deel van den dag op mijne kamers te blijven, een ongewoon iets voor mij, verscheen hij niet. Ik had dus tijd genoeg om een volledig verhaal van het gebeurde op te stellen, daaraan toegevende wat ik den vorigen dag van de zuster des jongemans had vernomen. Nadat ik alles had opgeschreven, borg ik die aanteekeningen voorloopig in eene schuif weg, tot ik meer zou vernemen. Dat meerdere kwam eerder dan ik gedacht had, want den morgend daarop ontving ik een brief, waarvan ik door het adres de herkomst al kon nagaan. Ik opende dien brief haastig, benieuwd als ik was, en las het volgende :

« Burwell Court, Donderdag avond.

» *Waarde M. Brudenell,*

» Vergeef mij dat ik u weer over mijne zaken kom lastig vallen, maar gelijk ik u reeds vertelde, toen ik vergisteren bij u was, ik heb geen enkelen bloedverwant tot wien ik mij wenden kan. Ge waart zoo goed te zeggen dat gij mij helpen wilt en op grond dier vriendelijke toezegging, kom ik nogmaals over dezelfde zaak bij u aan. Bij nadere beschouwing meende ik dat gij misschien mijn angst over het lot mijns broeders wat overdreven zult hebben genoemd. God geve dat het zoo is ! Het is zeer wel mogelijk dat men, door lang over eene zaak te tobben, zwaarmoedig wordt en ik wil u wel erkennen, dat ik mij, toen ik dien avond thuis kwam, zeer ongelukkig gevoelde.

» Ik gevoelde dat mijn broeder een vreeselijk ongeluk moest zijn overkomen, terwijl ik zelf gezond en wel was. Evenwel, ik had u gesproken ; gij hadt beloofd mij bij te staan, ik wist dus dat ik een stap had gedaan en dat ik verplicht was, kalm af te wachten alvorens een tweede te doen. Ik besloot, u niet meer lastig te vallen over de zaak vóór gij den tijd gekomen zoudt achten mij er verder over te spreken. Ik kan u niet zeggen wat het mij kostte, aldus te besluiten. Nu de zaken echter een anderen loop hebben genomen, ben ik verplicht anders te handelen. Op gevaar af vervelend te zullen worden, moet ik juist vertellen wat gebeurd is, opdat gij goed zult begrijpen in welken toestand ik thans verkeer.

» Toevallig bezocht ik gisteren eene boerderij op ongeveer acht of negen mijlen van mijne woonplaats verwijderd. De boer is een der pachters van mijn broeder en zaken, de hoeve betreffende brachten mij tot hem. De zaak hield mij daar langer bezig dan ik gedacht had en het was ongeveer zes ure toen ik thuis kwam. Ik steeg aan den stal van mijn paard en in huis gekomen vond ik jufvr. Priscilla in de salon. Zij was blijkbaar zenuwachtig en blijde dat ik thuis was.

— » Lieve, sprak zij, dadelijk van haren stoel opspringende, toen ik de kamer binnenkwam. Ge weet niet hoe blij ik ben dat ge terug zijt : ge weet niet hoe angstig ik ben geweest sedert uwe afwezigheid.

— » Het spijt mij zulks te hooren, zegde ik, wat is er dan gebeurd ? Is een der dienstboden brutaal tegen u geweest ?

— » Ik heb mij over geen hunner te beklagen, antwoordde zij, el zijn ze, dat moet ik zeggen, altijd lastig.

— » Hare krullen gingen zenuwachtig heen en weer en het was duidelijk dat er iets buitengewoons was geschied.

— » Lieve, hernam zij, ge moet mij vergeven, maar ik ben nog nooit zenuwachtig geweest. Ik ben nog geheel onder den indruk en zal dat bepaald nog eenige dagen zijn. Ge kunt nog geen half uur van huis geweest zijn toen een heer de plaats kwam oprijden in Jenk's gerij, hij kwam van de statie en vroeg of ge thuis waart. Hij zegde dat hij u over belangrijke zaken moest spreken en wel zonder uitstel, aangezien hij met den trein van vier ure naar de stad wilde terugkeeren. Ik ontving hem en deelde hem mee dat ge niet thuis waart, door welk antwoord hij blijkbaar zeer teleurgesteld was en wel een minuut lang zonder iets te zeggen de kamer op en neer liep.

(Wordt vervolgd).